

ćicanje i nagnuće volje i razuma, ja bih jače rasčlanio, oštrije podvukao, ali ne bih završio opaskom, da se može dogoditi »da ne vidimo, kako se mogu različiti elementi složiti u jednu cjelinu« (str. 131).

Čl. 11. i 12. u V. poglavlju vrlo su dobri i korisni izvodi za poimanje pravnog i moralnog poretka u svijetu. Autor vodi čitatelja od jednoga pojma k drugomu, pokazuje njihovu vezu i spaja ih u norme, koje važe za naše djelovanje. Pitanje: zašto je neko djelo moralno dobro ili zlo, rješava pisac analizom materijalnog, formalnog, tvornog i svršnog uzroka. Put je malo dug, ali je siguran. Kod toga je neizbježno, da po gdjejoja tvrdnja na prvi mah pobudi sumnju, jer je usput nabačena: »Volja ne može promijeniti dobroga djela u zlo, niti zloga u dobro« (str. 149). Lako je pomisliti da potonje ne može, ali da može prvo... Objektivnu moralnost treba naglasiti, da se čitatelj ne zavede pomišlju na subjektivnu svoju sposobnost, kojom i dobro djelo ponekad u sebi sam izvrne u zlo.

Ponavljam: zahvalni smo P. Šancu što je hrvatskoj inteligentnoj javnosti pružio djelo, na kojemu će moći okrijepiti i ojačati svoje duše. Ono je izvor žive i zdrave vode, što osvježuje na putu k vječnom životu. Dao Bog, da se svi ovim djelom obilno okoriste! **prof. A. Živković.**

1. — **Arrighini A., I Dodici, Roma, Marietti, 1935, str. VII + 666.**

Opsežan je rad Arrighinov. Svi se pitaju, kako i kada. Godine 1934. objelodanio je četiri velike knjige u opsegu 1192 stranice. Ove godine već knjigu pod naslovom: *Credo in vitam aeternam*, str. 372. U knjizi I Dodici obrađuje sv. Apostole, njih 13 na broju, jer uključuje i sv. Matiju i Pavla.

O osobama se sv. Apostola malo sačuvalo, osim velebnog im djela. Još se manje o većini njih piše. To je povod Arrighiniju, da piše biografije svih Apostola. Ne misli dati naučno djelo (str. VI), koje bi samo pojedincima bilo od koristi. Zato je upotrebio sve što mu je došlo pod ruke: historiju, anegdote, legende, umjetnost, bibliografije, egzegezu i kritike. Možemo kazati, da je pisac dao malo biografičku enciklopediju sv. Apostola.

O kom je Apostolu u sv. Pismu i kršćanskoj literaturi pisano više, iznesao je i auctor o njemu više. Osim toga je izvan teksta reprodukcija slike svakog Apostola. Knjiga će mnogo doprinesti razumijevanju sv. Pisma, a propovjednicima bit će od velike koristi, jer će sve naći sabrano u jednoj priručnoj knjizi. Potreban je pak veliki oprez i kritičnost.

2. — **Simon-Prado, Praelectiones biblicae, I. lib. De sacra Vet. Testamenti historia, Torino 1934. str. XX + 546.**

Simon počima, a nasljednik mu je na katedri Redemptorista P. Prado. Ranije su izdana dva sveska za Novi Zavjet, nedavno opći uvod i grčko-latinska sinopsa evanđelja. Ovaj mi se svezak više sviđa nego dosadašnji radi veće preciznosti. Zahvata historijski dio i historijske knjige Starog Zavjeta. Druga pitanja i proročke spise obradit će u slijedećem svesku.

U kratko podaju Simon-Prado malu enciklopediju historijskih pitanja z Starog Zavjeta. Upoznaju čitaoca s mnogobrojnom literaturom i to najviše najnovijeg datuma... Osobito mnogo navode katoličke pisce, da upute čitaoca na svoje i da opovrgnu raširenu krilaticu i u katoličkim kru-

govima kao da nas protestanti tuku i da imaju vodstvo u biblijskim naukama. Ne treba međutim zaboraviti toga, da mi imamo prvu učiteljicu, majku-Crkvu; (Aug: Evangelio non crederem...). Brojem radova protestanti su naprijed, plodom ne! Pisac pokazuje svoje katoličko oduševljenje, kad niže razna mišljenja, kod kojih katolici lakše dolaze do jedinstvenosti.

Djelo je pisano vrlo metodički. Idejni progres je nastavak vremenski. Jer ima pred očima i početnike u biblijskim naukama, učenike ne ostavlja same, rukovodi ih kroz labirint oprečnih sentencija, navodi razloge za i protiv i precizira većinom svoje mišljenje. U svemu točno slijedi katoličku nauku. Osim pomoćnih nauka dobri su izvodi o dogmatskom traktatu o inspiraciji i načelima katoličke hermeneutike. Obojica, pok. Simon i Prado bili su slušači Papinskog Biblijskog Instituta u Rimu.

Za specijalno proučavanje pojedinih pitanja, naravno nije dostatan ali to nije ni svrha. U Pentateuhu daje zadnje rezultate i upućuje na stručno djelo P. Bea, kao i u drugim knjigama na druge katoličke bibliciste: *Cursus Scripturae Sacrae, Etudes Bibliques*, izdanja Biblijskog Instituta i dr. Slijedi red, danas već zastarjela djela pok. Hermana Zschokkea.

Dobro bi bilo da je pisac naveo nekoliko profanih tekstova babilonskih i drugih naroda, kad ih već spominje u potvrdu praobjave, pa kozmogoniju (str. 38), potop (str. 80), etnološki problem (str. 106) i dr. U tom i sličnim pitanjima unose mnogo svijetla najnovije iskopine bližeg orijenta. Veliki je propust, kad nije podao barem kratki a iscrpljivi prikaz Delitzscheva Babel und Bibel, i barem u glavnim crtama fantaziranja panbabilonista, jer su ovi svoju sjekiru postavili na korijen Objave. Iza svakog članka nadovezuje pisac svoje *Adnotationes practicae*, koje će svećeničkim kandidatima biti korisne za meditacije i za propovijedi.

Kratko i dobro je izneseno sve što se odnosi na proroštva (generalno str. 270 i dalje), teološki dio (str. 280), autentičnost proročkih spisa i načela tumačenja (str. 288). Držim da je kazano smiono o involuciji historici, gdje proroci sami nisu razlikovali materijalna i duhovna dobra. Vrijedi i za druga načela, koja se tamo navode (str. 292, 293). Isto se ne mogu složiti s mišljenjem sv. Crkve i predajom biblijskom (analogno prema deciziji Biblij. komisije od 28. VI. 1908. o knjizi Izaije — *Acta S. Sedis* 41, 613), gdje on dopušta diobu knjige Danielove. Proroku se doznačuje nekoliko poglavlja, a drugo nepoznatom kasnijem piscu. Sve to bez ijednog jačeg razloga (str. 441—459).

Sva je knjiga vrlo pregledna i studij po njoj lagan. I teže stvari razlaže s osvrtom na okolinu i prilike zbivanja; sve je uokvireno historijom. Mnogo problema prikazuje i grafički, koje čitalac pamti kao paradigmatu, osobito str. 36, 72 i dr. Na koncu je dodana zemljovidna karta Palestine, kako je izgledala u doba kraljeva i Makabejaca. Djelo se samo preporuča kao priručnik u katoličkim teologijama, tim više, što je pisano lijepim i laganim jezikom.

Dr. N. Žuvić.

Merkelbach Henricus Benedictus O. P.: Summa theologiae moralis ad mentem D. Thomae et ad normam iuris novi, editio altera recognita et emendata. Paris 1936, Desclée de Brouwer.